

بزهکاری سازمان یافته در حقوق کیفری فرانسه

نوشته: ژاک بوریکان*

ترجمه: دکتر علی حسین نجفی ابرندآبادی

مقدمه

«بزهکاری گروه» همواره توجه حقوقدانان،^۱ جامعه شناسان^۲ و جرم شناسان^۳ را به خود جلب کرده است. این شکل ویژه بزهکاری، گاه از اعمال یک دسته و جمعیت ناشی می شود که در این صورت، دسته یا جمعیت از گمنامی برای ارتکاب جرم استفاده می کند.^۴ بسیاری اوقات با یک گروه کم یا بیش محدود روبرو هستیم که با تقسیم وظایف - که به بزهکاران شریک توانایی بیشتری می دهد - احتمال عدم مجازات و بی کیفر ماندن افزایش پیدا می کند.

شدت اختلال اجتماعی که این شکل از بزهکاری ممکن است برانگیزد، اجازه می دهد تا پی ببریم چرا قانونگذار فرانسه «اقدام های مجرمانه جمعی» را در قانون (کُد) جزای ۱۸۱۰ پیش بینی کرده است.

*. Jacques BORRICAND, La criminalité organisée en droit pénal français, 22 pages, 1998.

آقای بوریکان استاد دانشگاه اِکس - مارسی (فرانسه) است.

۱. در این مورد رک:

XV° Congrès Français de criminologie: Les aspects modernes du banditisme, Clermont-Ferrand, 9-15 Oct. 1975; Susini, Le banditisme, in Rev. Sc. Crim., 1970.

2. G. TARDE., Les crimes des foules.

3. R. GASSIN, criminologie, 4° édition, 1998, n° 647.

۴. در این مورد رک:

VIOT, Prévention et répression de la criminalité des foules, Thèse de doctorat, Nancy, 1936.

۱. جرم انگاری توطئه و غارت گروه‌های (باندهای) مسلح و غیره در قانون جزای ۱۸۱۰ دلیلی بر توجه و آگاهی قانونگذار در این مورد است. لیکن، به نظر می‌رسد که تأثیر اصول کلاسیک فرد مدارانه مانعی در سرراه توسعه راه کارهای بدیع در این خصوص بوده است.^۵

۲. مع‌ذلک، کاهش نقش عنصر مادی و اعتبار یافتن عنصر معنوی جرایم، که با نفوذ اندیشه‌های طرفداران مکتب تحقیقی هموار شد، قانونگذار را به سمت مجازات اشکال نوین بزهکاری گروه مانند آنارشیسم (هرج و مرج طلبی) در قانون ۱۸ دسامبر ۱۸۹۳ یا بعدها، جرایم جنگی در قانون ۱۵ سپتامبر ۱۹۴۸ سوق داد.

۳. گسترش مبادلات بین‌المللی که ایجاد جامعه اروپا و سپس اتحادیه اروپا آن را تسریع نمود و از نظر اصولی آزادی رفت و آمد اشخاص، گردش کالاها و جریان سرمایه‌ها را به وجود آورد و نیز فروافتادن پرده آهنین (دیوار برلین) و فروپاشی نظام‌های کمونیستی به آنچه از این پس قرار شد «جرم سازمان یافته»^۶ نام داشته باشد، بعد جدیدی داده است (قاچاق مواد مخدر، تطهیر سرمایه‌های نامشروع، فساد).^۷ بعضی از تشکیلات مجرمانه از نوع مافیایی در قلب قواعد و مقررات حقوقی و سیاسی اتحادیه اروپا به نفع خود تردید نمی‌کنند.

بدیهی است جرم گروهی (بانندی) مانند قاچاق مواد مخدر،^۸ تروریسم و مافیا^۹ با تأسیس جامعه و اتحادیه اروپا به وجود نیامده‌اند، لیکن تردیدی نیست که این دو نهاد گاه زمینه ارتکاب این نوع جرایم را مساعد نموده و سبب زایش یا گسترش اشکال دیگر آن، مانند تطهیر سرمایه‌های نامشروع، تقلبات علیه مقررات و

5. Roux, Cours de droit pénal, 1910, p. 256.

6. Grande criminalité organisée: dessous et enjeux, in Relations internationales et stratégies, 1995, n° 20.

7. J. Borricand, Corruption et politique, in Problèmes actuels de science criminelles, PUAM, 1996.

8. P. Lacoste, Les mafias contre la démocratie, J. C. Lattes. 1992.

9. Cabalero, Droit de la drogue, Dalloz 1989.

منافع جامعه اروپا یا جرایم کامپیوتری شده است.^{۱۰}

۴. فراسوی اروپا، گسترش جرایم فرامرزی از قبیل قاچاق مواد مخدر، تطهیر سرمایه ها، خرید و فروش انسانها، قاچاق آثار هنری می بایست آن دسته از دولتهایی را که از این شکل جدید بزهکاری صدمه می بینند به سمت بسیج امکانات خود، با توسعه واکنش هایی که به ویژه در چارچوب امضای معاهدات ابراز می شود، سوق دهد.

در این مورد مشاهده این امر که راهبردهای مربوط به پاسخ های مختلف به جرم سازمان یافته بین دولتها رویهم رفته مشابه هم است، پر معنی است. گواه این موضوع، گردهمایی مقدماتی انجمن بین المللی حقوق جزا در سپتامبر ۱۹۹۷ در ناپل (ایتالیا) است که طی آن آقای دکتر اردبیلی استراتژی های حقوق موضوعه ایران در مورد جرم سازمان یافته و پاسخ های مختلف به آن را طی سخنرانی جالبی بیان نمود.^{۱۱}

ما در این نوشتار، انواع راهبردهایی را که دولت فرانسه تلاش می کند تا در چارچوب اتحادیه اروپا، به منظور مبارزه برضد جرم سازمان یافته، اتخاذ نماید و به اجرا گذارد بیان می کنیم. اما قبل از آن، لازم است مفهوم جرم سازمان یافته را بررسی نماییم. همان طور که همکار ما آقای ایومایو به درستی نوشته است «جرم سازمان یافته با یک مفهوم حقوقی روشن، با یک مفهوم حقوق جزای عمومی یا یک جرم حقوق جزای اختصاصی منطبق نیست». «اگرچه قانون جزای جدید فرانسه ارائه یک تعریف مشخص از این شکل بزهکاری را مفید تشخیص نداده است، لیکن چنین تعریفی به طور ضمنی در قانون وجود دارد و حتی در مواد چندی بسط و گسترش داده شده است.

10. J. C. Monet, *Polices et sociétés en Europe*, La Documentation française, Paris, 1993.

11. Cf. *Revue Internationale de droit Pénal*, 1997, p. 843.

12. Y. MAYAUD, *Le crime organisé*, in *Le nouveau code pénal, Enjeux et perspectives*, Dalloz, 1994; G. GALCONE, *La criminalité organisée: un problème mondial*, in *Rev Internationale. Pol. Techn.* 1992, p. 391.

تعیین محدوده مفهوم جرم سازمان یافته که پیش شرط لازم برای مطالعه موضوع است، اجازه خواهد داد تا قبل از بررسی سیاست جنایی فرانسه (آرایش کیفری و آرایش پیشگیری) در قلمرو جرایم سازمان یافته، جنبه های جرم شناختی آن نیز مشخص شود.

گفتار اول

مفهوم جرم سازمان یافته

جرم سازمان یافته مفهومی آشنا برای جرم شناسان است. همکار ما آقای رمون گسن جرم سازمان یافته را بزه می داند که «از یک اراده آزاد مبنی بر ارتکاب یک یا چند عمل مجرمانه ناشی می شود»^{۱۳} یا به عبارت دیگر جرم سازمان یافته «جرمی است که شاخص تدارک و ارتکاب آن، تشکیلاتی روشمند است که اغلب برای مباشران آن امکانات معاش فراهم می کند».

اگرچه حقوقدانان فرانسوی، همچون حقوقدانان بیشتر کشورها،^{۱۴} این مفهوم را نمی شناسند، لیکن با بررسی قانون جزا می توان جرایم متعددی را یافت که به طور مستقیم یا غیر مستقیم به آن ارجاع می دهند. احصاء این جرایم اجازه خواهد داد تا ویژگی های خاص جرم سازمان یافته مشخص شود.

قانون جزای فرانسه، به مانند قوانین کیفری بسیاری کشورها، تعریفی از این مفهوم به دست نمی دهد. به همین جهت است که مفهوم جرم سازمان یافته متغیر است، لیکن می توان سنخ شناسی (انواع) آن را معین کرد.

13. R. GASSIN, op. cit., n° 643.

۱۴. البته گفتنی است که تعدادی از قوانین کیفری خارجی این مفهوم را تأیید کرده و پذیرفته اند. مثلاً چنان یا ایتالیا که قوانین آنها «اجتماع مافیایی» را مجازات می کند. رک:

J. PRADEL, Droit pénal comparé, Dalloz, 1995, n° 90.

الف- متغیر بودن مفهوم

بدون این که مدعی جامع بودن باشیم، مفهوم جرم سازمان یافته در قانون جزای فرانسه به دو شیوه بیان شده است: یا از طریق توسل به مفهوم «کیفیات مشدد» یا از طریق ایجاد «جرائم مستقل».

۱. توسل به مفهوم کیفیات مشدد

قانون جزای جدید فرانسه، همچون قانون جزای ایران، این مفهوم حقوقی را غالباً در فرض هایی به کار می برد که کثرت مباشران یا ویژگی تشکیلاتی، مجرمیت عینی عمل را افزایش می دهد.

۱.۱. از این جهت است که مجازات برخی جرائم، چون چندین نفر آنها را مرتکب شده اند، افزایش پیدا می کند. در این خصوص می توان شکنجه و اعمال وحشیانه (بند ۸ ماده ۳-۲۲۲)، خشونت هایی که بدون قصد کشتن، منجر به مرگ می شود (ماده ۸-۲۲۲)، تجاوز به عنف (ماده ۲۴-۲۲۲)، قوادی (ماده ۹-۲۲۲)، سرقت (ماده ۳-۳۱۱) و انهدام و تخریب (بند ۱ ماده ۳-۳۲۲) را نام برد.

۱.۲. در مورد جرم سرکشی و عصیان کیفیات مشدد ناشی از جمعی بودن در ماده ۷-۴۳۳ مد نظر است که موجب می شود مجازات آن از شش ماه به یک سال حبس افزایش پیدا کند.

قانون جزای جدید در ماده ۷۱-۱۳۲ گروه (باند) سازمان یافته را «هر گروه متشکل یا هر توافق حاصل، به منظور تدارک یک یا چند جرم، که یک یا چند عمل مادی شاخص آن تدارک باشد»، تعریف می کند.

۲. جرم مستقل

مفهوم بزهکاری سازمان یافته، بدون آن که صراحتاً به این اصطلاح اشاره شده باشد به اشکال مختلفی متجلی می شود. می توان دو حالت را از هم تفکیک کرد: حالتی که در آن ارتکاب جرم شروع یا تمام شده است و حالتی که عمل مجرمانه

بالتوجه فقط نمود پیدا کرده باشد.

۲.۱. جرم شروع شده (شروع به جرم) یا جرم تام (ارتکاب یافته)

چندین واژه به روشن کردن مفهوم جرم سازمان یافته کمک می کند:

- واژه «توافق» (concertation) در مورد جرم کشتار جمعی (نسل کشی)

مطرح می شود. در این خصوص ماده ۱-۲۱۱ قانون جزای جدید فرانسه تصریح می کند که «ارتکاب چندین عمل مهم، در اجرای طرح متفق، در جهت انهدام کلی یا جزئی یک گروه ملی، قومی، نژادی یا مذهبی، یا یک گروه معین به لحاظ هر معیار خودسرانه دیگری، که به شخص انسانی صدمه وارد کند نسل کشی محسوب می شود».

ارجاع مشابهی به مفهوم «نقشه و طرح متفق» در مورد سایر جرایم علیه بشریت نیز شده است. ماده ۱-۲۱۲ به انتقال و جابجایی افراد، تنزل افراد در حد برده یا اعدام های وسیع و منظم بدون محاکمه افراد اشاره می کند. ماده ۲-۲۱۲ فرض ارتکاب این نوع جرایم را در زمان جنگ مطرح می نماید.

- اصطلاح «گروه شبه نظامی سازمان یافته» (groupe de combat organisé) در ماده ۱۳-۴۳۱ قانون جزای جدید فرانسه مورد نظر قانونگذار بوده است. این مفهوم در واقع از قانون ۱۰ ژانویه ۱۹۳۶ راجع به گروه های شبه نظامی و شبه نظامیان خصوصی گرفته شده است. ماده ۱۳-۴۳۱ گروه شبه نظامی را چنین تعریف می کند. «هرگونه تشکل اشخاص که اسلحه در اختیار داشته یا به اسلحه دسترسی داشته باشد و دارای تشکیلات مبتنی بر سلسله مراتب بوده و مستعد برهم زدن نظم عمومی باشد». این تعریف تا اندازه ای مشابه تعریف اداری ماده ۱ قانون ۱۹۳۶ است و خصیصه «شبه نظامی» این نوع تشکیلات و گروهها را مشخص می کند. قانون جزای جدید دو جرم جدید به آن اضافه کرده است: شرکت در گروه شبه نظامی که مجازات آن سه سال حبس است و سازماندهی یک گروه شبه نظامی.

اما ارجاع به مفهوم تشکل / گروه در مجازات «قاچاق مواد مخدر» کاربرد بیشتری پیدا می‌کند. دل‌نگرانی قانونگذار در مبارزه مؤثر بر ضد بازار مواد مخدر، او را به سمت پیش‌بینی چند جرم، همراه با مجازات‌های شدید، سوق داده است. ماده ۳۴-۲۲۲ «هدایت یا سازماندهی تشکلی را که هدف آن، تولید، ساخت، واردات، صادرات، حمل و نقل، نگهداری، عرضه، واگذاری، تملک یا استعمال غیر قانونی مواد مخدر باشد» به حبس جنایی ابد محکوم می‌کند. قانونگذار «جنبش‌های شورش طلبانه» را در ماده ۳-۴۱۲ قانون جزا «هرگونه خشونت و تعرض جمعی که ماهیتاً نهادهای جمهوری را به خطر بیندازد یا نسبت به تمامیت سرزمینی ملی لطمه وارد کند»، تعریف کرده است.

- بالأخره ارجاع به مفهوم اقدام (entreprise) در حقوق جزای فرانسه سابقه طولانی دارد، زیرا ماده ۸۴ قانون جزای ۱۸۱۰ آن را در مورد جرایم مربوط به تضعیف روحیه ارتش به کار می‌برد. قانون جزای جدید این جرم را در ماده ۴-۴۱۳ خود «شرکت در اقدام مبنی بر تضعیف روحیه ارتش به منظور لطمه وارد کردن به دفاع از کشور» تعریف می‌نماید.

اما در مورد خصوصاً تروریسم است که مفهوم اقدام در تمامی ابعاد آن به کار برده شده است.^{۱۵} قانون ۹ سپتامبر ۱۹۸۶ که دل‌نگران مبارزه مؤثرتر بر ضد این شکل از بزهکاری بود، تنظیم سیاهه‌ای از جرایم با خصیصه تروریستی را «زمانی که در ارتباط با یک اقدام فردی یا جمعی هستند که هدف آن ایجاد اختلال شدید در نظم عمومی از طریق ارباب یا وحشت است» انتخاب کرده بود (ماده ۱۶-۷۰۶ قانون آیین دادرسی کیفری). قانون جزای جدید این جرم را در ماده ۱-۴۲۱ خود پیش‌بینی نموده است، لیکن تروریسم زیست-محیطی را به آن افزوده است (ماده ۲-۴۲۱).^{۱۶} در هر دو مورد، به مفهوم اقدام ارجاع داده شده است.

15. J. PRADEL, Les infractions de terrorisme, D. 1986, p. 40.

16. J. BORRICAND, Le terrorisme écologique, in problèmes actuels de science criminelle, P. U. A. M., 1995, p. 29.

۲.۲. عمل بالقوه

قانون جزای جدید، قبل از شروع به جرم، چندین نقشه مجرمانه را که به جرم سازمان یافته اشاره دارد مجازات می کند.

- قانون جزای جدید «شرکت در یک گروه متشکل یا در یک توافق حاصل به منظور تدارک یکی از جرایم تعریف شده در مواد ۱-۲۱۱ (نسل کشی) و ۱-۲۱۲ و ۲-۲۱۲ (سایر جرایم علیه بشریت) را که با یک یا چند فعل مادی مشخص شده»، به حبس جنایی ابد محکوم می کند.

- از سوی دیگر، مجازات «توطئه» در ماده ۲-۴۱۲ قانون جزا پیش بینی شده است. به موجب این ماده «تصمیم قاطع بین چند نفر مبنی بر ارتکاب سوء قصد، زمانی که این تصمیم با یک یا چند عمل مادی مشخص شود، توطئه محسوب می شود». مجازات این جرم ده سال حبس است.

- اما جرم «اجتماع تبهکاران» است که یکی از جلوه های کامل جرم سازمان یافته محسوب می شود. ماده ۲۶۵ قانون جزای سابق فرانسه اجتماع تبهکاران را به «هر اجتماع تشکیل شده، صرف نظر از مدت یا تعداد اعضای آن یا هر توافق حاصل شده با هدف تدارک یا ارتکاب جرایم علیه اشخاص یا اموال» تعریف کرده بود. قانون ۲ فوریه ۱۹۸۱ به اجتماع تشکیل شده به منظور ارتکاب یک جنایت، اجتماع تشکیل شده با هدف ارتکاب بعضی جنحه های شدید را نیز افزود.

قانون جزای جدید وصف این جرم را در ماده ۴۵۰ به طور قابل توجهی توسعه داده است: «هر گروه متشکل یا هر توافق حاصل به منظور تدارک یک یا چند جنایت یا یک یا چند جنحه مستحق ده سال حبس که با یک یا چند فعل مادی مشخص شده اجتماع تبهکاران محسوب می شود». بدین ترتیب، با توجه به تعاریف حقوقی، می توان خصوصیات عمده این جرم را معین کرد.

ب- سنخ‌شناسی (انواع) جرم سازمان یافته

مطالعه دقیق عناصر تشکیل دهنده جرایم که بیش و کم جرم سازمان یافته را به یاد می‌آورد، اجازه می‌دهد تا بعضی از خصوصیات آن که «تعدد مباشر»، «تشکیلاتی بودن» و «فرامرزی بودن» باشد، عیان گردد.

۱. تعدد مباشر

عامل «جمع» در حقوق جزا آشنا و شناخته شده است. مشارکت و معاونت مستلزم این عامل است، لیکن باید از مفهوم جرم سازمان یافته مستثنی شوند. زیرا قانون جزای جدید در زمینه سرقت، آن سرقتی را که چند نفر به عنوان مباشر یا معاون مرتکب می‌شوند بدون این که یک دسته یا گروه (باند) سازمان یافته را تشکیل داده باشند»^{۱۷} (بند ۱ ماده ۴-۳۱۱) به دقت از سرقتی که به صورت گروه (باند) سازمان یافته ارتکاب یافته باشد^{۱۸} (ماده ۹-۳۱۱) تفکیک می‌کند. قانون جزای جدید همین تفکیک را در مورد قوادی در نظر گرفته است: مجازات قوادی که به وسیله چند مباشر یا چند معاون ارتکاب یافته باشد (بند ۹ ماده ۷-۲۲۵) ده سال حبس است، لیکن اگر قوادی به صورت گروه (باند) سازمان یافته ارتکاب یابد، کیفر آن بیست سال حبس جنایی است. (ماده ۸-۲۲۵).

تعدد مباشر که مجرمیت عمل را تشدید می‌کند، ممکن است در دو سطح در حقوق مورد توجه قرار گیرد. قانون جزا در مرحله جرم شروع شده (شروع به جرم) یا جرم ارتکاب یافته (جرم تام) همواره معتقد بوده است که مجازاتها می‌بایست تشدید شوند (مثلاً حریق عمدی، لطمات علیه امنیت کشور). لیکن این خطرناکی در مرحله «مجرمیت بالقوه» نیز مورد توجه قانون جزا واقع شده است (توطئه، اجتماع بزهکاران ...).

در هر حال، کافی است که تعدادی عامل در ارتکاب جرم شرکت کرده باشند.

۱۷. مجازات این نوع سرقت پنج سال حبس است.

۱۸. مجازات این نوع سرقت پانزده سال حبس جنایی است.

تعداد مهم نیست. ماده ۲۶۵ قانون جزای سابق که قانون ۱۸۹۳ آن را اصلاح کرده بود، «هرگونه اجتماع متشکل، صرفنظر از تعداد اعضای آن» را محکوم می نمود. همکاری دو نفر در این خصوص کافی است.^{۱۹}

۲. سازمان و تشکیلات

عامل تشکیلات با کاربرد واژه های توافق، اقدام، گروه شبه نظامی (گروه رزمی) و جنبش شورش طلبانه مطرح شده است. در تمامی جرایمی که این اصطلاحات را به کار می برند، واژه «توافق» واژه ای است که به طور صریح یا ضمنی در قانون جزا متجلی می شود. در جرم نسل کشی یا سایر جرایم علیه بشریت مفهوم «طرح ریزی قبلی» (طرح متفق) این مزیت را دارد که بر خصیصه برنامه ریزی شده و منظم اقدام مجرمانه صراحتاً تأکید می کند.^{۲۰} در جرم تروریسم، طرح ریزی قبلی با مفهوم اقدام مطرح می شود. در هر حال، اقدام، مستلزم نوعی سبق تصمیم و تشکیلات است. بنابراین در این مورد تصادف و اتفاق را باید کنار گذاشت. ماده ۷۱-۱۳۲ قانون جزا همین اندیشه را در زمینه قلب سکه و جعل اسکناس با تعریف گروه (باند) سازمان یافته بیان می کند. به موجب این ماده، باند سازمان یافته «گروه متشکل یا توافق حاصل به منظور تدارک یک یا چند جرم است که با یک یا چند فعل مادی مشخص شده است»، حال آن که ماده ۱۳-۴۳۱ قانون جزا راجع به گروه های شبه نظامی (رزمی) به «سازمان و تشکیلات مبتنی بر سلسه مراتب»،^{۲۱} اشاره دارد.

این تحلیل از مفهوم تشکیلات و سازمان را دکترین نیز بیان کرده است. استادان مرل و ویتو در این مورد می نویسند که «از واژه باند همواره این معنی استنباط می شود که باید بین افراد گردهم آمده نوعی تشکیلات وجود داشته باشد،

19. Goyet, Droit pénal spécial par Rousselet, Arpaillage et patin, n° 314.

20. Criculaire, Code Dalloz, p. 317.

۲۱. این متن یادآور ماده ۲۶۶ قانون جزای سابق است که اجتماع متشکل یا توافق حاصل به منظور تدارک روسپیگری، سرقت مشدد (مقرون به آزار) را مد نظر داشته است.

یعنی وجود یک ساختار با سلسله مراتب و منضبط که به گروه قدرت و تداوم می بخشد.^{۲۲} استاد ویتو در مورد اجتماع تبهکاران، توافق را «همفکری، اتفاق و اراده مصمم به منظور ورود به عمل به صورت مشترک و تفاهم برای انجام عملی در آینده» تعریف کرده است.^{۲۳} از سوی دیگر، همکار ما آقای رمون گسن می نویسد: «منظور از جرم سازمان یافته جرمی است که تدارک و ارتکاب آن با یک سازمان روشمند مشخص می شود و غالباً وسایل معاش مباشر آن را فراهم می کند.»^{۲۴}

بنابراین به نظر می رسد که جمع ساده اندیشه ها، روحیات، افکار یا هدف بین مرتکبان یک جرم کافی نیست، بلکه اراده مصمم معطوف به عمل به صورت مشترک که چند نفر راجع به آن مطالعه، همفکری و اتفاق نظر قبلی کرده باشند و داشتن طرح و نقشه معینی به منظور ارتکاب (تحقق) یا شروع به ارتکاب جرم نیز لازم است، یعنی به عبارت دیگر، تجلی چند اراده که در مورد تدارک یک جرم و ارتکاب آن با هم مطالعه و مشورت و همفکری می کنند.

۳. فرامرزی بودن

از دیرباز ارتکاب بعضی جرایم، مانند قلب سگه و جعل اسکناس، مستلزم استقرار شرکت کنندگان در کشورهای متعددی بوده است. ایجاد بازار مشترک و امروزه اتحادیه اروپا اشکال نوین جرایم را گسترش می دهد. در این خصوص قانون جهت گیری و برنامه ریزی ۲۱ ژانویه ۱۹۹۵ راجع به امنیت تأکید می کند که «بزهکاری سازمان یافته اشکال جدیدی به خود می گیرد و دقت و مراقبت شدید پلیس قضایی را در این قلمروها ایجاب می نماید: «قوادی بیگانگان وابسته به شبکه های بسیار متشکل مهاجرت غیر قانونی که تحقیقات را دشوارتر و طولانی تر می کند؛ قاچاق خودروهای مسروقه به مقصد کشورهای اروپای شرقی که موجب جعل وسیع مدارک تقلبی مربوط به آن می شود؛ جعل مدارک تقلبی هویت افراد و

22. Merle et Vitu, *Traité de droit criminel*, n° 2287.

23. *Jurisclasser*, Arts. 265 à 268, ancien Code pénal, n° 23

24. R. GASSIN, *Criminologie*, 4 éd. n° 340.

ایجاد شبکه های جدید».^{۲۵} فعالیت های از نوع مافیایی، جرایم علیه منافع جامعه اروپا، تروریسم، قاچاق مواد مخدر و تطهیر پول های نامشروع مستلزم وجود شبکه های بین المللی است. در این مورد، بر اهمیت گروه های مافیایی در اروپا و خارج از اروپا تأکید شده است.^{۲۶}

تمامی این خصوصیات در جرم «تطهیر پول های نامشروع» وجود دارد. معاهده ملل متحد مبارزه علیه مواد مخدر و مواد روان گردان ۱۹۸۸ (مشهور به کنوانسیون وین) متن حقوقی بین المللی است که آن را تعریف می کند. این جرم از دو نوع اعمال ناشی می شود: «تبدیل یا انتقال» اموالی که منشأ نامشروع و مجرمانه آن (مثلاً قاچاق) برای مرتکب این جرم روشن است؛ اختفا یا تغییر شکل، ماهیت و منشأ، جابجایی یا تغییر مالکیت اموال که مباشر در جریان خاستگاه نامشروع و مجرمانه آن (مثلاً قاچاق) قرار دارد.

این متن بعدها در سطح اروپا و در بعضی کشورها مورد توجه قرار گرفت: تصویب معاهده شورای اروپا راجع به تطهیر، شناسایی، توقیف و مصادره درآمدهای جرم در ۸ نوامبر ۱۹۹۰؛ تصویب رهنمود اروپایی راجع به پیشگیری از استفاده از سیستم مالی با هدف تطهیر سرمایه ها در ۱۰ ژوئن ۱۹۹۱ (جوامع اروپایی)؛ تصویب قانون جزای جدید فرانسه در ۱۹۹۲ که ماده ۳۸-۲۲۲ آن به پیش بینی و مجازات جرم «تطهیر پول های ناشی از قاچاق مواد مخدر» اختصاص داده شده است (جرم خاص «تطهیر»).

قانونگذار فرانسه با تصویب قانون ۱۳ مه ۱۹۹۶، جرم عمومی «تطهیر درآمدهای نامشروع» حاصل از هر جرمی را پیش بینی نمود که به جرم خاص موضوع ماده ۳۸-۲۲۲ افزوده شد. بند ۱ ماده ۳۲۴ تطهیر را به عنوان «عمل موجه جلوه دادن متقلبانه منشأ اموال یا درآمدهای مباشر یک جنایت - به هر طریقی - که به طور مستقیم یا غیر مستقیم برای او سود فراهم کرده باشد» تعریف کرده است.

25. Journal officiel 1995, Loi n° 95-73.

26. G. FALCONE, La Criminalité organisée est un problème mondial; P. Glorieux, Criminalité organisée et groupe mafieux en Europe, I. H. E. S. I., Août 1993.

به موجب بند ۲، همین ماده، «همکاری و کمک کردن در عملیات سرمایه گذاری، اختفا یا تبدیل درآمد مستقیم یا غیر مستقیم یک جنایت یا یک جنحه» نیز تطهیر محسوب می شود.

این جرم را می توان عمومی توصیف کرد، زیرا هیچ قیدی برای منشأ مجرمانه اموال یا درآمدهای مورد نظر آورده نشده است.

همان طور که بخشنامه وزارتی ۱۰ ژوئن ۱۹۹۶ تصریح می کند، تطهیر معمولاً شامل سه مرحله می شود که ممکن است، برحسب اهمیت اموالی که باید تطهیر شود و نیز وسایل بیش یا کم پیچیده ای که در اختیار تبهکاران اولیه و تبهکاران تطهیر قرار دارد، در هم تداخل کنند.

- ابتدا، «سرمایه گذاری» (Le placement) نمایان ترین، ظریف و حساس ترین مرحله است که عمدتاً شامل به جریان انداختن پول های نامشروع (کثیف) به دست آمده در مسیرهای (کانال های) مشروع می شود.^{۲۷}

این عمل «غوطه ور یا غرق» کردن پول های نامشروع (کثیف) که گاهی به آن غوطه ور کردن مقدماتی نیز گفته می شود، ممکن است نزد مؤسسات مالی سنتی یا، به عنوان مثال، به صورت سپرده های تفکیکی یا خرید اوراق بهادار قابل پرداخت در چند نوبت یا خرید اوراق بهادار بی نام و ارزی های خارجی، یا به کمک قمار خانه ها، یا در بخش های کاری که مبالغ زیادی پول در آن رد و بدل می شود (مانند مغازه های لباسشویی خودکار، کافه بارها و رستوران ها و هتل های زنجیره ای) صورت گیرد.

- مرحله دوم، مرحله تبدیل (la Conversion) است که مشتمل بر محو اثر و ردپای منشأ پول نامشروع، با به گردش در آوردن آن از طریق عملیات مالی متعدد و مشوه کردن هویت واقعی عملیات است.^{۲۸}

۲۷. این مرحله به مرحله «پیش از شستشو» (Le pré-lavage) یا مرحله «آماده کردن برای شستشو» نیز تعبیر می شود. م

۲۸. این مرحله، به مرحله شستشو (le lavage) نیز تعبیر می شود.

- و بالاخره مرحله سوم، مرحله نهایی عملیات است، که به مرحله «آب کشی» (le rinçage) نیز مشهور است. در این مرحله از مبالغ مربوط، برای سرمایه گذاری های مشروع با هدف به گردش در آوردن این مبالغ در قالب و شکل درآمدهای تمیز (مشروع) استفاده می شود.

عملیات متعدد مستلزم وجود شرکت های صوری، بهشت های مالیاتی، تنظیم فاکتورهای تقلبی به کمک واسطه هایی است که بیش یا کم از خصیصه مجرمانه اعمال مورد نظر آگاه هستند. خطرناک ترین تطهیر کنندگان، بی تردید بزهکاران حرفه ای اند که از تسهیلاتی که انجام فعالیت های حرفه ای، به ویژه در روابط مالی بین المللی، ایجاد می کند استفاده می نمایند.

این بزهکاران به خوبی با محیط های تجاری آشنا هستند و بر مدرن ترین فن آوری های آن، به ویژه فن آوری های ارتباطات در مقیاس جهانی، منابع سودآور و خلأ مقررات، به منظور اختفا منشأ مجرمانه اموال مورد نظر، تسلط دارند. ضرر این بزهکاران، در چارچوب بزهکاری که به طور جمعی سازمان داده شده است، به دو شیوه مختلف متجلی می شود:

- ابتدا، تطهیر کنندگان از طریق بازیابی پول نامشروع مرتبط با قاچاق مواد مخدر، فروش تسلیحات، آثار و اشیاء هنری و روسپیگری در اقتصاد قانونی و مشروع، به تبهکاران بین المللی کمک می کنند تا قدرتشان، به ویژه با کنترل مسیرهای (کانال های) مالی و زندگی عمومی، مطابق با روش های مافیایی خاص آنها، افزایش یابد.

این نفوذ در اقتصاد مشروع، بعضی دولتها را که هرگونه کنترل بر اقتصاد خود را از دست داده اند، در معرض خطر قرار می دهد.

- سپس، تطهیر کنندگان با استفاده از انواع ابزارها و اسناد مالی که در اختیار دارند، ممکن است توازن اقتصادی کشور را از طریق جابجایی سرمایه ها به هم بزنند.

روشن شدن این عناصر جرم شناختی به ما اجازه می دهد تا جهت گیری های سیاست جنایی را که با توجه به مجازات جرم سازمان یافته مطرح می شود، معین کنیم.

گفتار دوم

مجازات بزهکاری سازمان یافته

ویژگی فرامرزی بودن بزهکاری سازمان یافته موجب شده است تا استراتژی های مختلف پاسخ، چه در سطح ملی و چه در سطح بین المللی، گسترش یابد.

در سطح ملی، که محدوده بحث ما در این گفتار است، می توان نمونه فرانسه را ذکر کرد که دو نوع آرایش (راهکار) حقوقی را برای مبارزه با این شکل نوین بزهکاری تصویب کرده است: مجازات از یکسو، شناسایی و کشف بزهکاری سازمان یافته از سوی دیگر.

الف- آرایش (راهکار) کیفری

تنوع اشکال جرم سازمان یافته، قانونگذار را ناگزیر از افزایش مجازات ها کرده است. بدین ترتیب، کیفر سرقت ارتكابی به صورت گروهی (باند) ده تا بیست سال حبس جنایی، کیفر قاچاق مواد مخدر حبس جنایی ابد، مجازات اجتماع تبهکاران ده سال حبس و تطهیر پول های نامشروع پنج سال حبس است.

مشکل در نظام قضایی فرانسه، در اثبات «قصد مجرمانه عامل» (مباشر) بزه است. مسأله در اینجا اثبات شناخت و آگاهی مجرم از منشأ اموال بازیابی شده است.

دلیل سوء نیت «تطهیر کننده» نه فقط از آگاهی که نسبت به عمل خود دارد، بلکه از اطلاع او در مورد منشأ متقلبانه سرمایه (وجوه) نیز استنباط می شود.

راه حل اساسی در این بود که بار ارائه دلیل را عکس کنیم، بدین معنی که از شخصی که مظنون به سرمایه‌گذاری یا تبدیل وجوه یا اموال با منشأ مشکوک است خواسته شود تا دلیل مبدأ و ریشه قانونی سرمایه و وجوه مربوط را ارائه دهد. دو پرونده که هنوز در دادگاه استیناف پاریس مفتوح است، مشکل بار دلیل را در مورد این جرم روشن می‌کند.

نخستین پرونده، مشهور به پرونده «مارگاریتا»، است که مربوط به اولین شکایتی در فرانسه می‌شود که در زمینه تطهیر پول ناشی از قاچاق مواد مخدر اقامه شده است.^{۳۰} بر اساس حکم صادره در ۱۰ ژانویه ۱۹۹۶، مباشران اصلی در این پرونده به ده سال حبس محکوم شده‌اند. دادگاه متقاعد شده بود که دلیل ارتکاب قاچاق مواد مخدر احراز شده است و اعضای شبکه مارگاریتا نمی‌توانستند بی اطلاع از آن باشند. در این پرونده، دلایل مادی کافی، برای این که قاضی به واقعیت عنصر عمد بودن جرم ایمان و علم پیدا کند، ارائه شده بوده است.

دومین پرونده که مربوط به شرکت صرافی باسک-لانندی است و همین مشکل دلیل را بیان می‌کند، منجر به صدور حکم براءت در ۱۷ آوریل ۱۹۹۶ شد. دادگاه درخصوص این پرونده به این اعتقاد رسید که دلیل تطهیر، یعنی اطلاع مدیران نسبت به قاچاق مواد مخدر، به اندازه کافی ارائه نشده است.

در پرونده اول، وجود قاچاق آشکار بوده و تطهیرکنندگان همزمان قاچاقچی نیز بوده‌اند، حال آن که در پرونده دوم، عملیات تطهیر به وضوح به وسیله یک تشکیلات مستقل بدون رابطه مستقیم با سازمان‌های مجرمانه انجام شده است.

شرکت صرافی، به عنوان یک مؤسسه خدماتی، به نظر می‌رسیده که، بنابر گفته‌های مدیران، مشتریان آن یعنی جواهر سازان اسپانیایی مایل بودند بدون اطلاع اداره مالیاتهای کشور خود، طلا خریداری کنند و البته که اطلاع و شناختی در مورد منشأ وجوه مبادله شده نداشته‌اند.

اگر در زمان رسیدگی به این پرونده، جرم عمومی تطهیر موضوع قانون ۱۳

مه ۱۹۹۶ وجود می داشت، این امکان می رفت که دادگاه در این پرونده حکم محکومیتی صادر نماید. مسأله ای که باقی می ماند، مسأله دلیل عنصر عمد، لازم برای اثبات جرم است.

مع ذلک، قانون ۱۳ مه ۱۹۹۶ جرم جدیدی که می توان آن را «واسطه گری و دلالی در مواد مخدر»، یعنی بهره برداری از تلاش و کار دیگران، به منظور اختفاء، فروش یا مراقبت در توزیع مواد مخدر، نامید، ایجاد کرده است. هدف این جرم انگاری تقویت مبارزه برضد کسانی است که بدون دخالت مستقیم و آشکار در خرید و فروش این مواد، از فعالیت قاچاقچیان و سایرین بهره برده و زندگی مجللی برای خود ایجاد می کنند.

بند ۱ ماده ۳۹-۲۲۲ مقرر می دارد که اگر شخصی نتواند منشأ منابع مالی منطبق با طرز و سطح زندگی خود را، در عین داشتن روابط معمولی با یک یا چند نفر که مواد مخدر مصرف می کنند، یا در خرید و فروش مواد مخدر دست دارند یا سرمایه های نامشروع را تطهیر می نمایند، توجیه کند به پنج سال حبس و پانصد هزار فرانک جریمه محکوم خواهد شد. بدین ترتیب، این مقررات، شکلی از اماره مجرمیت را ایجاد می کنند که هدف آن، تعقیب و مجازات کسانی است که به طور نامرئی و بدون انجام کار خاصی از پول و درآمد حاصل از فعالیت قاچاقچیان مواد مخدر، و تطهیر کنندگان سرمایه ها و به طور کلی کسانی که در بازار غیر قانونی مواد مخدر فعال هستند، سود می برند.

قانونگذار با وضع این جرم، ناامیدی کسانی را که منتظر جابجا شدن بار ارائه دلیل بودند، قدری جبران کرده است. تطهیر پول نقطه ضعف سازمان های مجرمانه است و بهترین وسیله برای تعقیب و مجازات این قبیل سازمان ها، مبارزه برضد این شکل از بزهکاری است. آسان کردن دلیل اثبات آن، بدون این که به آزادی های فردی شهروندان شرافتمند در این زمینه لطمه ای وارد شود، ضروری است. علاوه بر مجازات حبس و جریمه، مصادره کامل درآمدهای تطهیر شده نیز مفید و ضروری خواهد بود.

تعریف حقوقی مفهوم تطهیر پول‌های نامشروع پیچیده می‌نماید و این پیچیدگی بر استقرار یک سیستم کیفری متناسب با آن نیز منعکس می‌شود. قانون خود را به اقدام‌های کیفری محدود نمی‌کند، بلکه تدابیری برای پیشگیری از طریق شناسایی و کشف پول‌های نامشروع در مسیرهای (کانال‌های) اقتصادی و مالی مشروع نیز پیش بینی کرده است.

ب- آرایش (راهکار) پیشگیرنده کشف و شناسایی

بانک‌ها و مجموعه نظام بانکی، بازیگران اجتناب‌ناپذیر عملیات تطهیر، چه به صورت فعال و چه به صورت انفعالی، با ایفای نقش در هر یک از سه مرحله اساسی تطهیر هستند.

بنابراین فایده انجام یک سلسله اقدام‌ها با همکاری این مؤسسات مالی به منظور حفاظت از آنها در مقابل عملیات نامشروع از یک سو، و کمک آنها به مقام‌های اداری و قضایی در شناسایی و دستگیری «تطهیرکنندگان» از سوی دیگر، خیلی زود احساس شد.

بدیهی است سوءظنی که بدین ترتیب نسبت به مؤسسات مالی ایجاد شد، نارضایتی آنها را فراهم نمود، لیکن به نفعی که از همکاری در این مبارزه عایدشان می‌شود پی بردند، و بدین سان آرایش حقوقی شناسایی و کشف عملیات تطهیر استقرار یافت. این آرایش شامل کنترل مشتریان به وسیله بانک‌ها و نیز همکاری آنها در تحقیقاتی است که نهادهای ویژه در این قلمرو انجام می‌دهند.

۱. نظام کنترل

در این خصوص، نخستین مقررات در سطح بین‌المللی وضع و تصویب شده است، زیرا بانک‌های فرانسوی در به خطر انداختن رابطه اعتماد موجود بین آنها و مشتریان‌شان خوددار بودند.

۱.۱. نخستین متون بین‌المللی، کنترل هویت مشتریان را به هنگام گشایش حساب به وسیله بانک‌ها ایجاد کردند. توصیه نامه ۲۷ ژوئن ۱۹۸۰ شورای اروپا به دولتهای عضو پیشنهاد نمود تا این مقرر را وارد قوانین داخلی خود بنمایند. بدین ترتیب، اصل بررسی هویت مشتریان بانک‌ها به وجود آمد.

اعلامیه اصولی کمیته قواعد و طرز اجرای کنترل عملیات بانکی ۱۲ دسامبر ۱۹۸۸ (متشکل از بانکداران، مشهور به اعلامیه بال-سویس) نیز این اصل را پذیرفته است. این اعلامیه مستقیماً خطاب به بانکداران و دست‌اندرکاران مالی بوده و کلیه فعالیت‌های مجرمانه از هر نوع و همچنین تطهیر پول‌های حاصل از آنها را به دفاع از خود می‌خواند.

بنابراین مؤسسات مالی به یک اعلامیه اصولی در زمینه وظیفه شناسی ملحق شدند که از آنها خواسته است تا شیوه‌های کارآمد کنترل هویت مشتریان و مراقبت و نظارت بر بعضی عملیات مظنون را ایجاد کنند و با مقام‌های قضایی و اداری همکاری نمایند. هدف این اعلامیه، متهم کردن نظام مالی نبوده بلکه مراد در واقع حفاظت از آن در مقابل مظاهر جرم سازمان یافته است.

۱.۲. متون بین‌المللی بعدی، با تحمیل تدریجی وظیفه نظارت فزاینده در صورت وجود سوءظن درباره مشروعیت عملیات با تکلیف اعلام مورد، جلوتر رفته‌اند.

کنوانسیون وین ۱۹۸۸ شالوده‌های اولیه را در این زمینه، با محدود کردن موضوع خود به جرم قاچاق مواد مخدر، به وجود آورد. توصیه‌های گزارش گروه اقدام مالی ۱۹۹۰، حذف قید مجرمانه بودن حساب‌های بانکی را فقط در مورد تحقیقات آغاز شده در زمینه کفتری پیشنهاد کردند.

توصیه نامه شماره ۱۶ مقرر می‌دارد که مؤسسات مالی‌ای که گمان می‌کنند وجوه از یک فعالیت مجرمانه ناشی می‌شوند باید مجاز یا مکلف به اعلام سریع سوءظن خود به مقام‌های صالح باشند. بنابراین، نهادهای مالی، وقتی که اعلامیه

حسن نیت خود را امضا نمودند، باید بتوانند قید «مجرمانه بودن بانکی» را لغو کنند، بدون این که مسؤولیتی در این خصوص داشته باشند. این امر، حتی زمانی که این نهادها ماهیت عمل مجرمانه مورد نظر را دقیقاً نمی دانسته اند یا فعالیت غیر قانونی مظنون واقعاً وجود نداشته است نیز باید صادق باشد.

۳.۱. در فرانسه، قانون ۱۲ ژوئیه ۱۹۹۰ که در سطح وسیعی از دو متن پیشین الهام گرفته است، همکاری مؤسسات مالی را فقط در زمینه تطهیر پول های ناشی از مواد مخدر اجباری اعلام کرده است.

هدف این قانون، مبارزه کارآمد بر ضد عملیات تطهیر، در عین حفظ منافع دست اندرکاران مالی است. به ابتکار خود بانک ها، مجرمانه بودن حساب بانکی ممکن است لغو شود، اما در صورت وجود سوء ظن نسبت به یک مشتری، مکلفند که از طریق اعلام کتبی، مقام ها را از ظنین بودن خود مطلع کنند.

بنابراین تکلیف رعایت مجرمانه بودن حساب های بانکی و اسرار شغلی که دارای ضمانت اجرای کیفری و مدنی نیز هست، زمانی که بانک باید مراتب سوء ظن را به مقام های صالح اعلام نماید، رفع می شود. قانون ضد فساد ۲۹ ژانویه ۱۹۹۳ قلمرو اعمال این تکلیف را به جرایم سازمان یافته تسری داده است.

این شکل کنترل، نقش فعالی در مبارزه بر ضد تطهیر پول و به طور غیرمستقیم علیه جرم سازمان یافته به بانک ها می دهد. برای تکمیل کار این نوع کنترل، تشکیلات خاصی برای شناسایی و کشف عملیات تطهیر نیز وجود دارد.

۲. تشکیلات فرانسوی مسوول شناسایی و کشف عملیات تطهیر

توجهی که به این شکل مبارزه علیه جرم سازمان یافته از طریق تطهیر پول های ناشی از فعالیت های مجرمانه سازمان های جنایی می شود، موجب تصویب مقررات و تأسیس تعداد مهمی نهادهای ملی و بین المللی شده است. نهادهایی که بدین ترتیب ایجاد می شوند نیز دارای ماهیتی متفاوت اما مکمل هم هستند. این

نهادهای سه نوع اند: قضایی، پلیسی و اداری. ما در این نوشتار به معرفی و بررسی نهاد اداری در فرانسه اکتفا می‌کنیم. وظیفه این نهاد خصوصاً در ارتباط با کنترل‌های قبلی است که به وسیله مجموعه نظام بانکی انجام می‌شود.

تصویب نامه ۹ مه ۱۹۹۰ که قانون ۱۲ ژوئیه ۱۹۹۰ آن را تأیید نمود، «واحد مسؤل بررسی و اقدام علیه مسیرهای (کانال‌های) مالی مخفی (غیرقانونی)» - (واحد) را ایجاد کرد. این واحد که مرکب از یک کمیته جهت‌گیری، یک دبیرخانه عمومی و یک بخش عملیاتی است تحت نظر وزارت اقتصاد و دارایی (و بخش بودجه این وزارت) قرار دارد.

واحد بررسی و اقدام دو وظیفه عمده به عهده دارد که یکی از آنها دریافت و بررسی اعلام‌های مظنون بودن از نهادهای مالی پیش‌بینی شده در قانون ۱۲ ژوئیه ۱۹۹۰ است که قانون ۲۹ ژانویه ۱۹۹۳ آنها را توسعه داده است. بخش عملیاتی مسؤل دریافت این اطلاعات است؛ اطلاعاتی که ممکن است منشأ مبالغ یا ماهیت عملیات مربوط را مشخص کنند. وقتی عملیاتی مبنی بر تطهیر پول‌های نامشروع قابل تصور و حدس است، این بخش باید دادستان جمهوری را در جریان امر قرار دهد.

این بخش یک نهاد مالی است که هدف آن، گردآوری، تحلیل و احتمالاً افشای اطلاعاتی است که مؤسسات مالی کسب کرده‌اند. در واقع، هر بانکی در داخل خود یک «رابط واحد بررسی و اقدام» ایجاد کرده است که وظیفه‌اش تمرکز و تبادل اطلاعات به واحد است. تأسیس این واحد به منظور اجتناب بانک‌ها از رجوع مستقیم به مقام‌های قضایی بوده است تا بدین ترتیب محرمانه بودن عملیات و اعتماد موجود با مشتریان‌شان حتی المقدور حفظ شود.

روابط با مقام قضایی اساسی است، زیرا این مقام، مخاطب ممتاز اطلاعات جمع‌آوری شده است. به همین جهت یک قاضی، مأمور خدمت در واحد بررسی و اقدام برای تضمین طرز کار مطلوب این روابط است.

واحد بررسی و اقدام یک نهاد اساسی برای موفقیت مقام قضایی در تعقیب

و مجازات تطهیر پول‌های نامشروعی است که به طور قطع از بانک‌ها و واسطه‌های مالی عبور می‌کند.

این جرم که ابتدا یک روش برای سازمان‌های مجرمانه در کسب حداکثر سود بوده است، به یک فعالیت تمام عیار برای این سازمان‌ها تبدیل می‌شود. علاوه بر این، نهادهای بین‌المللی و سپس نهادهای داخلی پی بردند که از این طریق، امکانی برای مبارزه به طور عرضی، علیه سازمان‌های مجرمانه نیز در اختیار دارند.

مع‌ذک، راهکارهای مصوبه اتحادیه اروپا، به لحاظ تأسیس شعبات خارجی بانک‌ها در بهشت‌های مالیاتی کارائیب که تعدادشان نیز زیاد است، با شکست روبرو می‌شود.

برنامه فالکن برای دوره ۲۰۰۱-۱۹۹۷، برنامه مبادلات، کارآموزی و همکاری، ویژه اشخاص مسؤول اقدام علیه بزهکاری سازمان یافته را تدارک و به اجرا گذاشته است.

با این حال، مشکلاتی برای همکاری حقوقی و سیاسی در این زمینه ظاهر می‌شود:

۱. ناهماهنگی نظام‌های سیاسی؛^{۳۱} و مطالعات فرنگی
۲. سازش میان نحوه کسب کارآمدترین دلیل و در عین حال رعایت حقوق انسانی متهم و مجرم (حقوق بشر)؛
۳. وجود مشکلات سیاسی، مثلاً در زمینه استرداد؛
۴. وجود بهشت‌های مالیاتی؛ قوانین مربوط به شرکت‌ها.

باید امیدوار بود که استقرار اتحادیه اروپا مشکلات موجود در سطح کشورهای عضو را با استقرار یک سیاست تقنینی مشترک^{۳۲} رفع نماید.

۳۱. در این مورد رک: دلماس-مارتی (م‌ری)، به دنبال حقوق جزای مشترک اروپایی، ترجمه علی حسین نجفی ابرندآبادی، مجله حقوقی، دفتر خدمات حقوقی بین‌المللی، شماره ۲۱، ۱۳۷۶، ص ۱۸۱ و بعد. م.